

Փոստը ՇԱՐԱՐՈՐԵՐ կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագինն է երկու և կես
արծաթ Եւսթիտ կանխիկ վճարելի, քէ մայրա-
քաղաքին Եւ խարտուարմանց Եւ քէ գաւառաց
համար :
վեց Եւ երեք ամսոց համար այ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական Եւ գաւառական քղատարութեան
մասը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարսյ է, Եւ կցտնոսի մասնաւո-
րապէս Պարսկ-Գալիսի շրջամասաւ Եւ գրավա-
ճաւ Պոլսո Եւ Յակոբ աղայից խանութները :

Դրամացման տողը 3 դրաշ է մէկ անգամի
համար : Աւելի աման կըլլայ աւելի անգամնե-
րա համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ Եւ գիր
աղղելի առ Տօրքն-Տէր Զ. Ս. Այսմանեան Կ.
Պոլս Պալլոց-բազար Դաֆիյէ խան վերի յարի
քիւ 46 :

A D R E S S E
H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Armenien Pountch
—46 Nafie-Han . Balouk-Pazar 46—
Constantinople

ԹԻՒ 1971

Շ Ա Ր Ա Ր

1883 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7

ԱԶԳԱՅԻՆ

Օրագրութեան Եւ դարձման պէտք
ունեցող Առաջնորդը : — Վերջապէս
անհրաժեշտ պարտ է ազգային
կեդրոնական վարչութեան առաջ-
նորդական վիճակաց սահմաններն
որոշել, առաջնորդաց համար կարգ-
ու աստիճան սահմանել, ըստ կար-
գի Եւ ըստ աստիճանի՝ առաջնորդ-
աց համար գաւառական ազգա-
յին սնտուկներէն վճարելի ամսա-
թոյակներ յատկացնել, Եւ պատիժ
առաջնորդական, հովուական Եւ
այլ այսպիսի պաշտօնավարութեան
ընդոյ տուող Եւ միայն անձնական
գիւրութեան ու հանգստեան հե-
տամուտ եղող եկեղեցականաց
համար : Երբ տակաւին Եւ չտես-
նուին այս կարեւոր Եւ անհրաժեշտ
կարգադրութիւնը, ընդ ամենայն
Թուրքիա մեր գաւառաւանակ ազ-
գայինք պիտի մնան առանց ա-
ռաջնորդի Եւ հովուի, Եւ մայրաքա-
ղաքս պիտի լցուի օգտախոսու-
թեան ու դարմանի պէտք ունե-
ցող եկեղեցականներով : Օգտախո-
սութեան ու դարմանի պատրուա-
կաւ մայրաքաղաքս կուգայ՝ ա-
ռաջնորդական հասոյթներն իւր
պիտոյից բաւական չհամարող ան-
սակաւապէտ եկեղեցականք . նոյն
պատրուակաւ վիճակէն կենէ՛ք՝ ժո-
ղովուրդն ապիկարութեամբ երկ-
պառակողն . նոյն պատրուակաւ
կը լքանէ զժողովուրդն՝ վիճակին
սահմաններն իւր մեծութեան,
բարձրութեան ու ընդարձակու-
թեան համար նեղ ու անձուկ հա-
մարող եկեղեցականք . նոյն պա-
տրուակաւ կը մեկնի Եւ ի Պոլս
կուգայ՝ իւր կեղծ ու պատիւր ժո-
ղովրդապիտոյութեան Եւ ցուցանողու-
թեան Եւ անխոհեմ ու անհեռատես
ձեռնարկութեանց փաստերը հե-
տեւանաց պատասխանատուութե-
ան խոյս տալ ուզող եկեղեցական-
քն, Եւս, Եւս, Պոլս պիտի լցուի
այսպիսեօք : Աւասիկ Ամասիոյ Եւ
Մարզուանու առաջնորդ Խօրտամ-
եան Տ. Պօղոս վարդապետ ալ ի
Պոլս ի դարման Եւ յօգտախոսու-
թիւն դալու հրաման կը խնդրէ
Պատրիարքարանէն թախանձանքն,
Եւ չխոստովանի անկեղծօրէն թէ
ինքը կարող չէ հովուել ու վարել
այդ բազմաթեմ վիճակի բազմա-
թիւ Եւ ցանուցիր ժողովուրդն . ե-
թէ հրաման ալ չտրուի՝ Խօրտա-
մեան կենէ կուգայ ի Պոլս, ինչպէս
անգամ մը այսպէս վարուեցաւ :
Աւասիկ տակաւին ի Պոլս ենէնի-
գալիսի խոնաւ անկիւնները կը
գեղեցիկ երգնկայնիաբար առաջ-
նորդ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս, որ
երգնկայնի առողջարար կլիմայն վը-
նասակար կը համարէր իրեն հա-
մար, իւր օրհասը կը տեսնէր ի
նաւ Եւ օգտախոսութեան ու դար-
մանի երկը կը պնդէր . միթէ ժա-
մանակը չէ՛ հարցնել Տ. Հմայեակ
Սրբազանի թէ՛ դեռ Եւ քանի

տարի պէտք ունի օգտախոսութեան
Եւ դարմանի : Վերջապէս պէտք է
վերջ տալ այս անհանգուրծելի Եւ
ազգակործան անկարգութեանց,
Եւ տակաւին թոյլ չտալ որ գաւա-
ռաւանակ ազգայինք եկեղեցակա-
նաց հաճոյից խաղաղիկ մնան :
Պէտք է ճշդիւ սահմանել ու կա-
նոնադրել առաջնորդական Եւ ժո-
ղովրդական պարտաւորութիւննե-
րն ու իրաւունքներն, Եւ ի կեդ-
րոնէ անաշուարտ փոյթ ու իւր-
նամ տանիլ անոնց անթերի գոր-
ծադրութեան համար ի շահ Եւ ի
չինութիւն ժողովրդեան :

Մեր Գաւառները : — Ենթահա-
կարծիքներ պարտի՞ք ամէն ա-
նոնց՝ որ լրագրոյս բաժանորդի
հաճելով կը վճարեն բաժնեգինը
կանխաւ ըստ մեր պայմանի : Այս-
պիսիք են արդարեւ մեր լրագրու-
թեան տածիչը ու մուտքիչը : Ընդ-
հակառակն ցաւ ու անձկութիւն
կը պատճառեն մեզ այնպիսի բա-
ժանորդք, որ կը յապաղեցնեն
բաժնեգինոյն վճարումն, Եւ կը հար-
կադրեն զմեզ ի մասնաւորի Եւ հը-
րապարակաւ գրել, գրել Եւ խնդ-
րել, Եւ դարձեալ չլսելով մեր ձայն-
ներն՝ կը խանգարեն մեր գործի-
նեղդաշնորհութիւնն : Եթէ մեր ա-
մէն բաժանորդք այս անհաճոյ
վիճակին մէջ գտնուէին՝ մեզ ան-
հնար պիտի լինէր շարունակել
ցարդ մեր լրագրութեան գործն :
Այսպիսիք պարտին ի խղճէ մտա-
ծել թէ արժան է փաստել լրա-
գրութեան մը, որ իւր 23 տարե-
հետէ կը շարունակուի միջմիջյան
բազմահամբեր աշխատութեամբ
Եւ տարապայման սակաւապէտու-
թեամբ : Եւ առաջնորդելով կը գրեմք
մեք այս տողերն : Հրաւէր կը
կարգաւք այսպիսի բաժանորդաց
փութալ հատուցանել իրենց պարտ-
քը : Այս հրաւէրէն ետքը ժամա-
նակ մ'ալ պիտի սպասեմք . Եւ այ-
նուհետեւ ակամայ ու բռնի պիտի
հարկադրեմք՝ մեր կողմանէ իրեն
նուէր շնորհէ՛ք մեր պահանջըն,
սակայն՝ յականէ յանուանէ հրա-
տարակելով այսպիսի բաժնե-
գիններն, սակայն՝ այդ հրատարա-
կութիւնը պարունակող թերթէն
բազմաթիւ օրինակներ թափելով
այսպիսի բաժնե-
գիններն, սակայն՝ բնական
քաղաքներն ու գիւղերն, որպէս
զի հրապարակադոյթ լինի թէ ո՛ր
Եւ ո՛րպիսիք են քառորդ դա-
րու երկայնատեւութեան Եւ աշխատու-
թեան գործի մը փաստել չստիպող
բաժնեգինք, Եւ ո՛րչափ մեծարանց
արժանի են այդպիսիք :

Օգոստ. Սուլթանն հաճեցաւ
վարձատրել ու քաջալերել զՄե-
ծապատիւ Տօրքն Մանուէլ Բ.
Իւթիւնեան, Հազարապետութեան
ատիճան շնորհելով Եւ ամսաթոյա-
կի յաւելում ընելով : Տօրքն Իւ-
թիւնեան արժանի էր կայսերա-

կան այս շնորհաց . բազմածանօթ
է . գրեթէ 30 տարեէ հետէ, բաց
ի բժշկութենէ, գրական գանաղան
օգտակար գործերով կաշխատի
անձնուրաքար, Եւ տարեէ մը հե-
տէ առողջական հմտալից Հանդէս
մ'ալ կը հրատարակէ Թուրքերէն
լեզուաւ : Տօրքն Իւթիւնեան
այսպիսի հրատարակութեանց գե-
ղեցիկ մուրթեամբ բազմաթիւ
գեղարուութեանց Եւ փաստաց
թարթուած է, բայց համբերատար
ողուով յաղթելով ամենայն՝ մնա-
ցած է անյողողդ : Այժմ կայսե-
րական պալատան Կիւսիւշ-սուլթի
զինուորական Հիւանդանոցի գլխա-
ւոր բժիշկներէն է, Եւ մեծ յարգ ու
համակրանք կը վայելէ իւր բժշ-
կական ծարտարութեամբ Եւ քաղա-
քահայր ընտարութեամբ : Ու-
րախութեամբ Եւ գոհութեամբ կը
շնորհաւորեն զՏօրքն Իւթիւ-
նեան Եփեսոսի, մեր վարդապետ
բեկեւան ու աշխատակիցն, յամե-
նայն սրտէ մաղթելով յարաւե-
ութիւն բարեժիժաղբաղդի Եւ յա-
ջողութեան :

Առաջարկութեամբ Պատրի-
արքարանի, երրորդ աստիճանի
Մէծիայէ պատուանշան տրուե-
ցաւ Կարնոյ Եւ միացեալ վիճակաց
Առաջնորդ Գեր. Տ. Մաղաքիա Մ.
վարդապետի Օրմանեան, Տրապի-
զոնի առաջնորդ Տ. Գարեգին Մ.
վարդապետի Սրուանձեռանց Եւ
Բաղէշի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մու-
սէս Մ. վարդապետի Կէօմիւք-
ճեան, Եւ երրորդ աստիճանի Օս-
մանիյէ՝ Վանայ առաջնորդական
տեղապահ Գեր. Տ. Պօղոս եպիս-
կոպոսի :

Հիւանդանոցի պատուար-
ժան Հողաբարձութիւնն՝ որ իւր
բարեւը Եւ անձնուէր պաշտօնավա-
րութեամբ նշանաւոր հանգիստ-
ցած է, հրաժարել է Կրտսեր թէ
հրաժարման պատճառն է՝ թաղա-
կան սնտուկներէ Հիւանդանոցի
յատկացեալ հասցեից անվճար
մնալն : Եթէ ստոյգ է՝ թաղական
սնտուկները կը մեղադրուին . այդ
սնտուկներն ո՛րչափ ալ նեղ վիճա-
կի մէջ գտնուին, երբեք ներե-
լի չէ խորել թշուառ պատուարե-
լաց պատառիկներէն : Պատրիար-
քարանի պարտ է օժանդակել
պատուարժան Հողաբարձութեան
որոյ հրաժարմամբ կը դժուարա-
նայ ազգային միակ պատուարա-
նին մատակարարութեան գործն,
Եւ դիւրին չէ արդի Հողաբարձ-
ուաց արժանաւոր յաջողներ յա-
րուցանել : Գոհութեամբ իմացանք
թէ Քաղաքական ժողովն, արդէն
գիտելով Հողաբարձութեան կա-
րեւորութիւնը, չէ ընդունել հը-
րաժարականն, Եւ որոշել է հրաւէր
կարգաւ որ շարունակեն ազգապի-
րաբար, Եւ միանգամայն փութա-
ցել է պէտք եղած միջոցներն ի
գործ դնել գեղարուութեանց պատ-

ճառները բառնալու համար :
— Խաղաղութիւն Առաջնորդ Գեր.
Տ. Յակոբ եպիսկոպոս ճգնաւոր-
եան, որ բաւական ժամանակէ
հետէ հիւանդ է արդարեւ Եւ ան-
կողնոյ կը ծառայէ, օգտախոսու-
թեան Եւ դարմանի համար ո՛չ թէ
մայրաքաղաքս պիտի գայ, այլ
նեղօկիա պիտի երթայ ըստ խնդ-
րանց իւր Եւ ըստ հաւանութեան
կրօնական ժողովոյ կեդրոնական
վարչութեան : Գեր. ճգնաւորեան
երկար ժամանակէ հետէ առաջ-
նորդական պաշտօն կը վարէ լուիկ
միջիկ Եւ բաւական արդիւնաւոր
կերպիւ, առանց երբեք մայրա-
քաղաքս գալու :

— Չօգնեան Յակոբ Եփեսոսի
որ բազմածանօթ էր իւր անհա-
տական կարեւոր գիրքով ու ազ-
գային պաշտօնավարութեամբ, չորե-
քաշարթի առաւօտ կնքեց մահ-
կանացուն, Եւ հետեւեալ օրն յու-
ղարկաւորութեան հանդէսը կա-
տարուեցաւ իՊէթիկթաշ արժանա-
վայել շքով :

— Չարշամպայէն գրուած հե-
տեւեալ նամակը՝ Պատրիարքարա-
նի, Ազգանուէր-Հայուհեաց ըն-
կերութեան Եւ մայրաքաղաքիս հա-
յազգի պատուարժան բժշկաց ու-
շաղրութեան կը մատուցանեմք
յատկապէս :

(Թղթակցութիւն փոստի)
Չարշամպայ . 21 Նոյ. 1883 : — Ըստ
խոստմանս կուղղեմ ահա ուղեու-
րութեանս երկրորդ նամակն : Չար-
շամպայ որոյ հին անունը Ճանիկ-
լըն է, Սամսունէն Տ Ժամ հետի է
ցամաքի ճանապարհաւ . դաշտա-
վայ մ'է . տունները կանոնաւոր Եւ
ծառայից պարտեղներու մէջ շին-
ուած են իրարմբ բաւական մեկին
գիրքով . երկիրն յոյժ բարեբեր .
ուտեստի կողմանէ ամեն ինչ դիւ-
րագին է . բայց լիճեր Եւ ճախին-
ներ Եւ փողոցներու անկանոնութե-
նէն գիւղուած ջուրերն Եւ տիղմե-
րը, ջերմի Եւ փայծեղան հիւան-
դութիւնն ընտանեցուցած են բը-
նակից . մանաւանդ տղայոց հա-
մար շատ փնտաւեր է օգն : Քա-
ղաքին ճիշդ մէջ տեղէն կը հոսէ
նէշիւ-Ըրմաք կոչուած գետն բա-
ւական մեծ Եւ լայն, որ սպառնա-
լից փրփրաւով կը թափի Ս Եւ ծով-
այս գետն երկուքի բաժնած է
քաղաքը շուկան դէպ ի արեւմտ-
եան կողմը մնացած է . Հայոց թա-
ղը բաժնուած է շուկայէն, ուստի
պարտաւորեալ են փայտեայ խա-
խուկ կամուրջն անցնել . համայն
գուղացիք Եւ այս կամուրջէն կեր-
թեկեն, որ յոյժ վտանգաւոր է
այսուհետեւ . ըստ որում ջուրը կը
բարձրանան, հոսանքը կը սաստ-
կանայ Եւ անհղ գոռուումով մը կը
բայցէ կամրջին խախտու փայտ-
եայ հիմանց . կրտսեր թէ շատ ան-
գամ կործանած է : Բնակաց ծա-
րաւն յաղեցնողն այս գետոյն ա-

նուշահամ Եւ պղտոր ջուրն է . քա-
ղաքին մէջ բնաւ ուրիշ աղբիւր մը
չկայ : Կան աստ 1000 տունի չափ
մահմտական բնակիչք . 330 տուն
Հայ Եւ 200 տուն Յոյն . սոքա ան-
խտր են Եւ շատ սիրով կապին
միմեանց հետ իւր պարկեշտ քա-
ղաքացիք . գիւղօրէից մէջ նշանա-
ւոր եղած են Չէրքեղաց գիւղերն
Եւ բազմաթիւ են . իրենց գործու-
նէութեամբ բաւական օգտակար ե-
ղած են երկրին . կան նաեւ մահ-
մտական գիւղացիք Հայք, Յոյնք,
Ապաղայք Եւ գաղթական Կիւրճիք :
Հայք գրեթէ 2000 տուն բնակիչ
կը կազմեն մերձակայ գիւղերով .
երկրագործ, վաճառական Եւ ար-
հեստաւոր են . քաղաքին մէջ ու-
նին մի հոյակապ եկեղեցի Եւ երկ-
սեւ վարժարան մը՝ բաւական մեծ
Եւ կանոնաւոր . միայն աղջկանց
գալորդը գոյգն ինչ շինութեան կա-
րօտ է : Քաղաքացուց ազգային
կենաց վրայ ստոյգ տեղեկութիւն
մը առնուլ բազմանօք, բարեկա-
մացայ պատուարժան թաղական
Խորհրդոյ Եւ նշանաւոր ազգայնոց
ոմանց հետ . շատ ուրախ եղայ,
երբ նկատեցի թէ լաւ Հայերէն
կը խօսին քիչ տարբերութեամբ .
բարուք Եւ աղին, բարեբարոյ Եւ
գործօն են . ուսման ճաշակ ունին,
կը փափաքին բան մը ընել, բայց
ցաւ է ինձ ըսել որ ամէն միջոց
կը պակսի . եթէ նախախնամու-
թիւնն իրական սերուն աւելի ար-
թուն Եւ զթոտ ստեղծած չլինէր,
շատ ցաւալի Եւ դառն պիտի լինէր
այս երկրի Հայոց կեանքն . իզա-
կան սեւը վարժարանի երես տե-
սած չունի Եւ անոնք որ իրենց դա-
ւակաց վրայ աւելի կը մտածեն,
երկու չարեաց փոքրագոյնն ընտ-
րելով՝ բողբոջականաց վարժուհոյն
խնամոց յանձնած են իրենց աղջիկ
դասակներն : Կը փափաքին Ազգա-
նուէր Հայուհեաց մեծանուն ըն-
կերութեան Տնօրէն ժողովոյ Ատե-
նապետուհի Աղնուպուր տիկին
Մամիկոնեանին խնդրագիր մը ուղ-
ղել, վասն զի գեղեցիկ զուգադի-
պութիւն մ'է որ տեղոյս երկսեւ
վարժարանն ալ Մամիկոնեան ա-
նունը կը կրէ, բայց ի մօտոյ այն-
չափ ծանօթ չլինելով նորին Աղնու-
նութեան, խնդրեմ, որ այս նուի-
րական պարտքը կատարելու հա-
մար, նամակս պարունակող թեր-
թէդ օրինակ մը առ ինքն ուղղել
հաճիք :

Չարշամպայ ոչ միայն աղջկանց
վարժարան մը պահելու անկարող
է, այլ նաեւ մանչ աղայոց վար-
ժարանն իսկ նախալրժական վի-
ճակի մէջ է, Եւ Յ ամիս փակեալ
մնալէ ետքը դեռ նոր բացուած է,
վասն զի, ինչպէս ըսի, ամեն մի-
ջոց կը պակսի . եկեղեցին Եւ դըպ-
րոցը բնաւ կալուած մը չունին .
աստ մեռեալը կենդանիները չեն
պահեր . ներկայ ժողովուրդն իւր

զաւակաց զաստիարակութեան համար պէտք եղածը պիտի վճարէ. նա ալ այսօր կուտայ և վաղը կը դադարի տալէ, և կամ աւելի ցաւալին՝ դատութիւն մը պատահելով երկու կուսակցութեան կը բաժնուին, ինչպէս սովորական ակտ մը եղած է Հայոց, և յայնժամ վարժարանը կը հարուածի, կան շքեմայ, կը փակուի, Եկեղեցին կամայանայ, տղայք և աղջկանք ժամանակ մը թափառելէ զինի բողոքականաց գերի կապտառնան, մինչդեռ նոցա թիւն հազիւ 16ի կը հասնի: Տիկին Մամիկոնեան մեծ կոչում ունի զաւառաբնակ Հայոց իգական սեռի գաստարակութեան սուրբ գործին համար. չեմ յուսար որ անչափ ողբերգ մը կարծէ անցորդիս այն իսկական աղէտալի նկարագրութիւնը. 350 տուն գաւառաբնակ փոքրիկ և անմեղ Սանուհեաց կողմանէ կազաւեմ յանուն աղգութեան. այս նահապետական աշխարհի համար աղջիկներն խնամելու համար գլխութեան ձեռք կարկառել կը խնդրեն:

Պատրիարքարանի ալ յատուկ խնամոց և ուշադրութեան արժանի է այս վիճակին ժողովուրդը. ունի իւր արդար դատը Պատրիարքարանի հետ. բազմիցս բողոքած է, բայց լսելի եղած չէ ձայնը. տակաւին աղգային Կեղերոնական Վարչութիւնը կամ Կրօնական ժողովը վաճառք կը յայտնեն տեղւոյս Առաջնորդութիւնը միացեալ ճանաչել Տրամիդոնի հետ, որով տեղւոյս աղգային գործերը հիմն ի վեր կը տապալին. ճշմարիտ է որ Պատրիարքարանն առաջնորդական տեղապահ մը կարգած է աստ զՄամբրէ վարդապետ Բիւրնի. և իրօք այս եկեղեցականը՝ զոր առաջին անգամ տեսայ, մեծ և սաւառապիտ արժանեաց տէր է. տեսայ որ թէ՛ դպրոցի բարեկարգութեան և թէ՛ եկեղեցւոյ պայծառութեան համար բնաւ աշխատութիւն չխնայեր. անձնական շահ և հանգիստ բնաւ չունի. կըսեն տեղւոյս պատուաւոր աղգայինք թէ մեծ գումար մ'ալ պարտք ըրած է. թաղական խորհուրդն և պատուաւոր աղգայինք կը սիրեն զինքը և կը յարգեն. կը փափաքեն հաստատել տալ զինքն իրեն Առաջնորդ. կը բողոքեն առ Պատրիարքարան: Երանի թէ հուսկ ուրեմն լսելի լինէր ժողովրդեան փափաքանց ձայնը:

Ի վերջոյ, հայազգի ճարտար բժշկաց ուշադրութեան և մարդասիրութեան կը մատուցանեմ ցաւալի և անբնական ակտի մը են. թարկեալ ընթանեաց աղջիկ երախայ մը, որ քիչ օրէն հրէշի մը կարգը պիտի մտնէ. խեղճին մարմնոյն ամեն կողմերը խիտ և սեռաւոր բուսած են. տեղւոյս Յոյն բժիշկը չկրնար գտնել զեղն ու դարմանը: Գաղաքիս մէջ կայ միակ օրինաւոր բժիշկ մը Յոյն. Հայազգի բժիշկ մը և դեղագործ մ'ալ կընան պատուաւոր կերպիւ տալ իւր, օգտակար լինել ժողովրդեան, և ծանր դիպուածոց մէջ դուրսը խորհրդակցութեամբ յաշտել: Կը յուսամ թէ Պօլսոյ ճարտար բժիշկներն յիշեալ երեխային այս հիւանդութեան առաջն առնուի փորձը քաղցր պարտականութիւն մը կը համարին իրենց, որով ոչ միայն խեղճին ծնողքն այլ նաեւ

բոլոր ժողովուրդը շնորհապարտ պիտի թողուն:

Արշակ Գ. Երեսօրէնայ պարբերական Ընդհանրական հարցազրուիչ Երէկ Աղգային ժողովն: Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն ընտրեցաւ ի պատրիարքութիւն Երեսօրէնայ, համայն երեսփոխանաց կողմանէ յոռնկայս ընդունուելով հետեւեալ բանաձեւն. — «Ս. Երեսօրէնայ պատրիարքական ընտրութեան վերջնական բուհարկութիւնը կատարել այսօր յանձին Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի Կ. Պօլսոյ. բայց՝ Ընտրին Սրբազնութիւնն առ այժմ Կ. Պօլսոյ Աթոռոյն վրայ պահելու, և երկու Աթոռոց իշխանութիւններն ի միում անձին չմիացընելու համար՝ յետագայը ընտրական հանրագրին (մազպաթա) ընտրագրութիւնն և առ Բ. Դուռն մատուցումն նորին, մինչև որ Երեսօրէնայ Ս. Յարութեանց Միաբանութեան ներքին կանոնագրի վերաբնութիւնն աւարտի, և պարագայը ներեն Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր հեռացումն ի պատրիարքական Աթոռոյ Կ. Պօլսոյ: Եւ այս ամենայն՝ այնու պայմանաւ որ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Հայրը շարունակէ ցոյն վայր կրել Կ. Պօլսոյ Պատրիարքի տիտղոսն և ո՛չ Ս. Երեսօրէնայ: Սպաս ըստ օրինի՝ քուէարկութիւն և քուէհամար լինելով՝ տեսնուեցաւ որ ներկայ գտնուող 57 երեսփոխանաց 53ը՝ Ս. Երեսօրէնայ Պատրիարք ընտրած են զԱմեն. Տ. Յարութիւն Ս. Հայրն, մէկմէկ քուէ տրուած է Կեր. Տ. Սիմէոն եղիսիպոսին և Տ. Սահակ վարդապետի համար, և 2 քուէթուղթ ալ սպիտակ ձեղնուած է:

Այս համաձայնութիւնն ու քուէարկութիւնն եղաւ դարձեալ ետքն: Ի սկզբան, 49 երեսփոխանաց ստորագրութեամբը գիր մը կը պահանջէր որ օրինաւոր համարուի՝ նախորդ նախն մէջ յանուն Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր տրուած 34 քուէն. իսկ 45 երեսփոխանաց ստորագրութեամբը գիր մը թերի համարելով այդ քուէարկութիւն, և Տ. Յարութիւն Ս. Հօր յԱթոռոյ Կ. Պօլսոյ հեռացումն օգտակար չը դատելով, և այժմէն Ս. Երեսօրէնայ Պատրիարքութեան համար զնորին Սրբազնութիւն արժանաւորագոյն ընտրելի հուշակելով հանգերձ կը փափաքէր որ յետագայ ընտրութիւնը մինչև ցաւարտ վերաքննութեան կանոնագրի Ս. Երեսօրէնայ, իսկ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ որ բացակայ էր, գրած էր փութացնել Պատրի. ընտրութիւնն, և իւր անունը ջնջել ընտրելեաց ցանկերէն: Աւասիկ այս գրերուն վրայ վիճաբանութիւնն սկսեցնել ետքը դադար առաւ ժողովն, և ի վերաբացման ատենին՝ երկու կարծիքներն համաձայնեալ տեսնուեցան:

Ատենին փակման ժամանակ պատգամաւորութիւն մը ընտրեցաւ՝ առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երթալու, ի գլխաց Աղգային ժողովոյ շնորհաւորելու, և միանգամայն Աղգային ժողովոյ կատարեալ վստահութիւնն յայտնելու համար: Այս պատգամաւորութիւնն

որ են մայր դիւանի անդամք, վարչական ժողովոց անդամք և Տ. Սիմէոն և Տ. Մատթէոս եղիսիպոսներ, և Մէլքիսեդեոսի, Բերիստոստուր ու Փափազեան Էփէն, տեղ, երէկ երեկոյեան դէմ Պատրիարքարան երթալով՝ կատարեցին իրենց պաշտօնը:

Ժողովն 45 օրէն նիստ պիտի ընէ՝ ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան ընդհանուր եղանակ մը առաջարկելու պաշտօնով յանձնարժողով մը, և Սահմանադրութեան վերաբնիչ մասնաժողով մը ընտրելու համար:

Չմոռնանք հրատարակել թէ երէկ ի նախաքննութիւն յղեցաւ Պէրպէրեան Էփէնտի մէկ գիրն, որով կը հարցունէր թէ Պատրիարքարանն ինչո՞ւ քեցապիտ կանուանէ զՏ. Մելքիսեդեոս Սրբազան, որ Աղգէն ընտրեալ կաթողիկոս է, և ինքն առաջարկած է Առաջնորդական Կառուցման: Առ Վարչութիւնն յղեցաւ ուրիշ գիր մ'ալ, որ կը հարցունէր թէ Պատրիարքարանն ի Ս. Էմմաթի ուղղեալ հեռագրին մէջ ինչո՞ւ Բարձրապետ ըսուած է, մինչդեռ Աղգային ժողովը Բարձրապետ ըսուած հայրապետական ընտրութեան և վաւերացման համար իւր որոշումն Առ վարչութիւնն յղեցաւ գիր մի ևս, որ կողմէր իմանալ թէ նախորդ վարչութիւնն ըստ իւր խոստման ինչ տնօրէնութիւն ըրած է՝ Երեսօրէնայ վանքը վերադարձնելու պահանջն ինչպէ՞ս մէջ չտեսնուելու համար: Կարգացուեցաւ գիր մ'ալ ի դիւանէ ատենապետաց դուռած, որ ըստ օրինի գումարներ, Երեսօրէնայ պատրիարքական ընտրելեաց կրկին ցանկերն աչքէ անցուցիր, և ըստ յայտարարութեան խառն ժողովոյ՝ արժանաւոր գտնելի է զայն: Բաւական վիճաբանութիւն եղաւ այս գրոյն առ թիւ, վասն զի ոմանք անագանեալ և ոյլք նպատակաւոր կը համարէին, և հազիւ վերջ տրուեցաւ վիճաբանութեան: Այս է ահա երեկուան նստին արդիւնքը:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Արեւելեան-Բաղդադի կամ Պաշտօնական Երէկ ի վերջնական վիճակ կը կարծուի, երէկ նոր ու անսկիւնալ դէպք մը չարտահայտեալ կամ նոր վարդապետ չբացուին: Ի Սերպիս, ի Բիրոյ, ուր Պաշտօնային յաղթող իշխանը կը գտնուի քաջալուծ բանական, ժողովեալ են արդ Վիէն. նայի մեծ դեպքանատանց զինուորական կցորդը, և Բ. Դրան կողմանէ Մաճիտ ու Շաքիբ փաշայք ընդ մէջ Սերպիս և Պաշտօնային ղեկավարութիւն և հաշտութեան պայմաններ որոշելու համար: Սերպիս թէպէտ պարտեալ և նկուն, բայց նոր ի նորոյ զորաժողովը քաջ ամենայն յամառութեամբ կը պահանջէ որ պաշտօնը երես Սերպիս հողէն և Արեւելեան-Բաղդադի միւրայման գործն իրեն չեղեալ համարուի: Իսկ Պաշտօն կը սկսէ որ Սերպիս քաջալուծ ի չընկալելու Վիսիսի, ուր չէր կրնար մնալ և ոչ մի Սերպիս զինուոր, երէկ պաշտօնային ղեկավար ընթացիկ կատարեցողիչ նպատակից աղգարարութիւնը չեղնէին յանկարծ Աւստրիայ կողմանէ: Աւասիկ երկու կողմանէ ոյս և այլ այսպիսի պայմանք կան, և երկու կողմանէ բաւական ղեկավարութիւն կը շարունակուի:

Բ. Դուռն և կառավարութեան պաշտօնատունը դոց են այսօր, միջկուտի (ճնուեղ Մուհամմէտի) տնի պատճառ:

Բուսիլի երկրորդը բաժնետոմսից վերջին վիճակահաւորութեան առաջին պարգին՝ Պաշտօն Հայ կնոյ մը վիճակի է, և կինն անմիջապէս հրաժարուի:

Արեւելեան-Բաղդադի կամ Պաշտօնական Երէկ ի վերջնական վիճակ կը կարծուի, երէկ նոր ու անսկիւնալ դէպք մը չարտահայտեալ կամ նոր վարդապետ չբացուին: Ի Սերպիս, ի Բիրոյ, ուր Պաշտօնային յաղթող իշխանը կը գտնուի քաջալուծ բանական, ժողովեալ են արդ Վիէն. նայի մեծ դեպքանատանց զինուորական կցորդը, և Բ. Դրան կողմանէ Մաճիտ ու Շաքիբ փաշայք ընդ մէջ Սերպիս և Պաշտօնային ղեկավարութիւն և հաշտութեան պայմաններ որոշելու համար: Սերպիս թէպէտ պարտեալ և նկուն, բայց նոր ի նորոյ զորաժողովը քաջ ամենայն յամառութեամբ կը պահանջէ որ պաշտօնը երես Սերպիս հողէն և Արեւելեան-Բաղդադի միւրայման գործն իրեն չեղեալ համարուի: Իսկ Պաշտօն կը սկսէ որ Սերպիս քաջալուծ ի չընկալելու Վիսիսի, ուր չէր կրնար մնալ և ոչ մի Սերպիս զինուոր, երէկ պաշտօնային ղեկավար ընթացիկ կատարեցողիչ նպատակից աղգարարութիւնը չեղնէին յանկարծ Աւստրիայ կողմանէ: Աւասիկ երկու կողմանէ ոյս և այլ այսպիսի պայմանք կան, և երկու կողմանէ բաւական ղեկավարութիւն կը շարունակուի:

Արեւելեան-Բաղդադի կամ Պաշտօնական Երէկ ի վերջնական վիճակ կը կարծուի, երէկ նոր ու անսկիւնալ դէպք մը չարտահայտեալ կամ նոր վարդապետ չբացուին: Ի Սերպիս, ի Բիրոյ, ուր Պաշտօնային յաղթող իշխանը կը գտնուի քաջալուծ բանական, ժողովեալ են արդ Վիէն. նայի մեծ դեպքանատանց զինուորական կցորդը, և Բ. Դրան կողմանէ Մաճիտ ու Շաքիբ փաշայք ընդ մէջ Սերպիս և Պաշտօնային ղեկավարութիւն և հաշտութեան պայմաններ որոշելու համար: Սերպիս թէպէտ պարտեալ և նկուն, բայց նոր ի նորոյ զորաժողովը քաջ ամենայն յամառութեամբ կը պահանջէ որ պաշտօնը երես Սերպիս հողէն և Արեւելեան-Բաղդադի միւրայման գործն իրեն չեղեալ համարուի: Իսկ Պաշտօն կը սկսէ որ Սերպիս քաջալուծ ի չընկալելու Վիսիսի, ուր չէր կրնար մնալ և ոչ մի Սերպիս զինուոր, երէկ պաշտօնային ղեկավար ընթացիկ կատարեցողիչ նպատակից աղգարարութիւնը չեղնէին յանկարծ Աւստրիայ կողմանէ: Աւասիկ երկու կողմանէ ոյս և այլ այսպիսի պայմանք կան, և երկու կողմանէ բաւական ղեկավարութիւն կը շարունակուի:

Արեւելեան-Բաղդադի կամ Պաշտօնական Երէկ ի վերջնական վիճակ կը կարծուի, երէկ նոր ու անսկիւնալ դէպք մը չարտահայտեալ կամ նոր վարդապետ չբացուին: Ի Սերպիս, ի Բիրոյ, ուր Պաշտօնային յաղթող իշխանը կը գտնուի քաջալուծ բանական, ժողովեալ են արդ Վիէն. նայի մեծ դեպքանատանց զինուորական կցորդը, և Բ. Դրան կողմանէ Մաճիտ ու Շաքիբ փաշայք ընդ մէջ Սերպիս և Պաշտօնային ղեկավարութիւն և հաշտութեան պայմաններ որոշելու համար: Սերպիս թէպէտ պարտեալ և նկուն, բայց նոր ի նորոյ զորաժողովը քաջ ամենայն յամառութեամբ կը պահանջէ որ պաշտօնը երես Սերպիս հողէն և Արեւելեան-Բաղդադի միւրայման գործն իրեն չեղեալ համարուի: Իսկ Պաշտօն կը սկսէ որ Սերպիս քաջալուծ ի չընկալելու Վիսիսի, ուր չէր կրնար մնալ և ոչ մի Սերպիս զինուոր, երէկ պաշտօնային ղեկավար ընթացիկ կատարեցողիչ նպատակից աղգարարութիւնը չեղնէին յանկարծ Աւստրիայ կողմանէ: Աւասիկ երկու կողմանէ ոյս և այլ այսպիսի պայմանք կան, և երկու կողմանէ բաւական ղեկավարութիւն կը շարունակուի:

Արեւելեան-Բաղդադի կամ Պաշտօնական Երէկ ի վերջնական վիճակ կը կարծուի, երէկ նոր ու անսկիւնալ դէպք մը չարտահայտեալ կամ նոր վարդապետ չբացուին: Ի Սերպիս, ի Բիրոյ, ուր Պաշտօնային յաղթող իշխանը կը գտնուի քաջալուծ բանական, ժողովեալ են արդ Վիէն. նայի մեծ դեպքանատանց զինուորական կցորդը, և Բ. Դրան կողմանէ Մաճիտ ու Շաքիբ փաշայք ընդ մէջ Սերպիս և Պաշտօնային ղեկավարութիւն և հաշտութեան պայմաններ որոշելու համար: Սերպիս թէպէտ պարտեալ և նկուն, բայց նոր ի նորոյ զորաժողովը քաջ ամենայն յամառութեամբ կը պահանջէ որ պաշտօնը երես Սերպիս հողէն և Արեւելեան-Բաղդադի միւրայման գործն իրեն չեղեալ համարուի: Իսկ Պաշտօն կը սկսէ որ Սերպիս քաջալուծ ի չընկալելու Վիսիսի, ուր չէր կրնար մնալ և ոչ մի Սերպիս զինուոր, երէկ պաշտօնային ղեկավար ընթացիկ կատարեցողիչ նպատակից աղգարարութիւնը չեղնէին յանկարծ Աւստրիայ կողմանէ: Աւասիկ երկու կողմանէ ոյս և այլ այսպիսի պայմանք կան, և երկու կողմանէ բաւական ղեկավարութիւն կը շարունակուի:

Արեւելեան-Բաղդադի կամ Պաշտօնական Երէկ ի վերջնական վիճակ կը կարծուի, երէկ նոր ու անսկիւնալ դէպք մը չարտահայտեալ կամ նոր վարդապետ չբացուին: Ի Սերպիս, ի Բիրոյ, ուր Պաշտօնային յաղթող իշխանը կը գտնուի քաջալուծ բանական, ժողովեալ են արդ Վիէն. նայի մեծ դեպքանատանց զինուորական կցորդը, և Բ. Դրան կողմանէ Մաճիտ ու Շաքիբ փաշայք ընդ մէջ Սերպիս և Պաշտօնային ղեկավարութիւն և հաշտութեան պայմաններ որոշելու համար: Սերպիս թէպէտ պարտեալ և նկուն, բայց նոր ի նորոյ զորաժողովը քաջ ամենայն յամառութեամբ կը պահանջէ որ պաշտօնը երես Սերպիս հողէն և Արեւելեան-Բաղդադի միւրայման գործն իրեն չեղեալ համարուի: Իսկ Պաշտօն կը սկսէ որ Սերպիս քաջալուծ ի չընկալելու Վիսիսի, ուր չէր կրնար մնալ և ոչ մի Սերպիս զինուոր, երէկ պաշտօնային ղեկավար ընթացիկ կատարեցողիչ նպատակից աղգարարութիւնը չեղնէին յանկարծ Աւստրիայ կողմանէ: Աւասիկ երկու կողմանէ ոյս և այլ այսպիսի պայմանք կան, և երկու կողմանէ բաւական ղեկավարութիւն կը շարունակուի:

առեւեր է անհամար կենաց, յորում կը գտնուի եղբ: Իսկ երկրորդ պարգևը շահող թիւն՝ շինութեանց տնտեսութեան նախկին նախագահ Պաշտօն պէյի որդի Նիհատ պէյի քով է եղբ:

— Երանի շոգեկառքն հինգշաբթի Ետրնէն Լիւլէ — Պաշտօնային ղեկավարութեան և տեղեկութեան մէջ խորհրդ երեք կառաց հետ, առանց որեւէ վնասուի:

— Պաշտօնային ղեկավարութեան և տեղեկութեան մէջ խորհրդ երեք կառաց հետ, առանց որեւէ վնասուի:

— Թերթէմանը — Հագիւթ կը գրէ այսօր թէ՛ Վանայ կուսակալն երեսն համար խառնալոյս անձանց շատ յետ դատաւարան արտաքինը է նահանգէն, և անդորրութիւնն ու ապահովութիւնն հասուցեր է ի վիճակ կատարեալ:

— Ի Խնդրոյ Պատրիարքարանի Յուսանց, Օգոստ. Սուլթանն 7500 զրուշ ամառի ոչ ուսմանց Յուսանց նախորդ Պատրիարքին համար — Յուսանց նախաւոր սեղանաւորներէն Խիստաքի Էփէնտի 40,000 ֆրանք նուիրել է ի նպատակ օսմանեան բանակին:

— Հայէպի կուսակալն առ Բ. Դուռն հեռագրելով Ուրֆայի կառավարիչ Զիա պէյի վիճակն ու ընթացքը, խնդրել է որ վարչական թեմէ պաշտօն մը յանձնուի նմա:

— Բուսիլի գրուած է թէ թուրք կամաւոր, ամեն օր, նախկին թուրք Չալուշներու առաջնորդութեամբ, պաշտօն դրօշակաւ և Պաշտօնային բարեկեցութիւն մաղթող թուրքերէն երգերով իշխեալ քաղաքը կը մտնեն, և թէ առանձին վաշտեր պիտի կազմուին և վաթմոյս պիտի կրնն:

— Կայսերական հրամանաւ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ զորաց պիտոյից փոխադրութեան միջոցներուն վրայ խորհրդակցելու պաշտօնով: Այս յանձնաժողովը անդամք են Նորին Վահագնաւորութեան թիկնապահապետ Նամըզ փաշա, պաշտօն Միւշիք Ղազի Օսման փաշա, և կայսերական անձնական գանձու նախարար Յալիք փաշա:

— Պ. Ճոն Սերան Վիլմար՝ Լն. կիւրի, և Պ. Հէնրի Տըպլի Պարն-հըմ՝ Վանայ անգղիական դերհիւպատոս անուանեալ են:

— Երկրպետի իշխանութիւնն որոշել է հատուցանել ի խորհրդով վախճանեալ Կորոն փաշայի և ի Սուտան երկրպետական վարչութեանց կողմանէ ստորագրեալ փոխանակարաց գումարներն:

— Ըստ թուրք լրագրաց՝ յեղիպոս հաստատեալ անգղիական զորաց ընդհանուր հրամանատարն բանակին հետ յառաջ պիտի խաղայ դէպ ի Սուտան:

— Թարիք կը պատմէ թէ Իւս. կիւտարի ստիկանութեան պաշտօնեայ մը ընդհանուր դատաւարի օգնականին ու բժշկի մը հետ Պաշտօնային կողմը դիակի մը քրն. նոթեան գնացած ատեն, ճանա-

պարհին վրայ հանդիպելով ոստիկանի մը եւ երկու ժամ տարածուից, որ վերադարձաւ արեւմտեան մը կը տանէին, հարցուցեր են ձերբակալման պատճառն, և ոստիկանը պատասխանեց թէ ձերբակալեալը դող մ'է և վրայէն գտնուած է քանի մը օսմանեան և անգղիական իրաւ. սակայն արեւմտեան ձայն կը հանէ թէ գող չէ ինքը, թէ այն դրամները գանձած էր իւր պարտապաններէն, և թէ ոստիկանը զինքը ձերբակալելով վերադարձեց և դրամին մէկ մասը կողոպտեցին: Ստոր վրայ, ընդհանուր դատախազին օգնականներ կը հրամայէ խուզարկել ոստիկանին ու ժամտարածուից գրք-պաններն, ոստիկանն սպառնալով իր դիմադրէ, և ժամտարածուից մէկը գրգռանէ քսակ մը հանելով, դէպ ի մացառները կը նետէ, բայց տեսնելով ընդհանուր դատախազին օգնականը՝ կանուռ քսակն և քանի մը իրաւ կը գտնէ մէջը: Արդ դատական քննութեան ենթարկուած է այս անգլիացի, յիշեալ օգնականին տեղեկագրութեամբ:

— Լուր հասած է առ քաղաքայեանութիւն Պոլսոյ թէ՛ երեք-չարթի գիշեր Սև ծովու բերանն ընկղմած են բազում առագաստաւորներ:

ԱՐՏԱՌԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— Պէտքը բերդին մէջ բանտարկեալ պոլիտրայ գմանք հրաքանի բռնուեր են ըմբոստութեան պատճառաւ:

ՀԱՅԵՆԻՆ (*)
(Վեպ Տանկաբաշի)

Կարգէն իման 4-5 տարեկան տղայ մը եւ մանկամարդ կին մը: Համայն տնային ընդ առաջ վարչեցին հետաքրքրութեամբ, և քիչ մ'եղբ ասին հետաքրքրութեան յարգողեցին վատի եւ արտաքին զգացմունք: Մանկամարդ կինն որ էր Բերթիմանի քոյրը, պատմեց թէ համաճարակ հիւանդութիւն մը երեւան ելած է մայրաքաղաքին մէջ: Իտալ բռնուած է նոյն հիւանդութենէ: Իւր մահացու տառապանաց մէջ ուղած է զերծ պահել որդին միւսեանցի վախճանէ: Ուղած է որ որդին տարուի իւր ծնողաց քով: Յայնմամբ Մարթայի սրտին մէջ մեծ վտիտութեամբ մը տեղի ունեցաւ. մոռցաւ զամուսնը զոր բրած էր այնչափ տարիներէ ի վեր իւր գործովային խնամոց հաստատաւորութեամբ: Բոլոր մտածումները կեդրոնացան իւր աղջկան վրայ: Մարթա գալիս դէմ եւ գողցուցին մանկ ըրած էր մանկամարդ կնոջ պատմութիւնը: Երբ կարծաւոր սոյն արտասուած հեղեղն երկար առնէ հետէ ճնշեալ կամաց զօրութիւն մը արտաքին հանգիստ: «Պէտք է երթամ, ըսաւ, կողովու երթալ յորհուրթիւն աղջկանս»: — Լաւէն սեւեռեցին մէջ վեր վայր կը պտտէր ծանրազուլ: Կնոջը սոյն խօսքերը լսելով, կանգնեցաւ յայտը հարեալ: արդեօք իւր կի'նն էր, իւր միշտ խոնարհ և հուռ կի'նն էր, որ յանկարծ այսպիսի որոշում մը արտասանել կը համարձակէր: Երբեմն Լաւէն ըստ բաւականի ներամբն էր և չէր տարակուսեր իւր դատողութեան ուղղութեան վրայ: Երբեք մեղադրուարն տարազային մէջ: Բայց երկնոյ Մարթայի սոյն յանկարծական կամքը Լաւէնի վստահութիւնը ունեցաւ:

— Համաճարակ հիւանդութիւն մը, թոթովեց: Բոլորանցիկ հիւանդութիւն մը:

— Փոքր չէ, պատասխանեց Մարթա, մէկ քանի տարիէ յորմէ հետէ աղջկան տեսած էմ: հիւանդ է եղեր: Կողովու քովը գտնուել և խնամել, ինչպէս կը խնամէի ի մանկութեանն:

(*) Տե՛ս Բէ՛ս 1970

— Կրուի թէ Սերպիա կընդունի 16 միլիոն փրանք տալ Պուլ-լարիոյ՝ երբեք պատերազմական տուգանք:

— Սերպիա վերջին պատերազմին պատճառաւ 5-6 հազար հոգի զոհ տուեր է, բայց ի 7-8 հազար վրաւորներէն:

— Աւստրիոյ կառավարութիւնն առաջարկեց է որ՝ Սլաւոնոյ արքայական ազգատոհմին երկու կարեւոր ճիւղերուն մէջ բարեկամութիւն հաստատուէ համար, Տոն Բարլոսի որդեակն վախճանեալ Ալֆոնս Թագաւորին դստրկան հետ այժմէն նշանուի: Պայն ու Սլաւոնոյ ազնուականը հաւանք են սոյն առաջարկութեան, բայց հանրապետականը դժգոհ է:

— Ամսոյս 3ին մեռաւ Բորիս Կալի Թագաւորին հայրը՝ Ֆէրդինանդ: 1816ին ծնած էր: Թագաւոր տիտղոսն ունէր՝ Տոնա Մարիա Թագուհին հետ 1836ին ամուսնացած լինելուն պատճառաւ: Վախճանեալ Թագաւորութեան խնամակալ եղած է՝ Տոնա Մարիայի մահուանէն յետոյ Թագաւորող որդին անչափահաս լինելուն համար: 1869ին, երկրորդ անգամ ամուսնացած էր Ատէլա Էլիզա կոմսուհուհու հետ:

— Արեւելեան-Ռումէլի յեղափոխութենէն ետքը, Պուլլարիա, յէն առ Զարն զրկուած պատերազմաւորաց գլուխը գտնուող Մետրապոլիտն երբ Զարն օգնութիւն ինքերէր է արտասուելով, Նորին Վեհափառութիւնն ըսեր է թէ՛

«Մետրապոլիտն եղբոր առ Պուլլարիա ունեցած համակրութեան վրայ: Բայց չեմ կրնար բաժնուիլ գաշակիցիս եղբոր տէրութիւնն»:

— Հաշիւ եղած է թէ Սերպիայ կառավարութիւնն 17 և Պուլլարիոյ իշխանութիւնը 20 միլիոն փրանք ծախք ըրած են վերջին պատերազմին համար:

— Նոր վիճակագրութիւն մը Հունգարիոյ բնակչաց թիւն 13 միլիոն 739 հազար, իսկ տուներունը՝ 2 միլիոն 577 հազար 432 կը գտնէ: Հունգարիոյ մասն են նաեւ Խրուադիա, Թրանսիլվանիա, ԵՍԲԼաւոնիա և Ֆիւրմէ:

— Միացեալ Նահանգաց բնիկ և վայրենի ցեղերուն գործող ընդհանուր տեսուչն տեղեկագրեր է տու կառավարութիւնն թէ՛ այժմ Միացեալ Նահանգաց մէջ կան 260 հազար հնդիկ վայրենիք, որոց 78 հազարն արդէն քաղաքակիրթ հողագործաց պէս երկրագործութեամբ կը զբաղին: Տեսուչն առաջարկեց է խղել այս վայրենեաց ցեղային կապակցութիւններն և ուսուցանել երկրագործութիւն: Ապահով է թէ կարելի է հինգ տարւոյ մէջ քաղաքակիրթական ազդեցութեանց ենթարկել զանոնք:

— Ջինստանի Ծանոթ դուռն մէջ գտնուեր են բազում հրեանքներ հին դրամը, որ ի Հրեանք Տիւրքիոյ կայսեր ժամանակէն մինչև ցարկիւնտոս կայսր հեղաշահեալ միջոցով իշխանութեանց կը վերաբերին եղբր:

Կը պատրաստուէր թափել իմ վերայ իւր կարծեաց հեղեղը: Է՛, Մարթէն, (տղուս անունը) ի՞նչ կընես հոգ, ի՞նչ բանի վրայ կը մտածես»: — Սոյն աղբարարութեան վրայ, աղան ոտքը ևս յանկարծ և ուղղուելով ևս ձեռքերը դրոպանէ մէջ խօթելով սկսաւ սրահին մէջ վեր վայր պտտել և թըքներ մեծ հորը պէս: «Է՛, գոչեց, Լաւէն բարկութեամբ, ահա լաւ կը խնայ աղաց մը: անտարակոյս հորմէջ ուսած եւ սոյն գեղեցիկ սովորութիւններն հոս եկաւ, պէտք է որ ուրիշ սովորութիւններ ալ ուսանիս:» Տղան առանց բառ մ'անգամ արտասանելու կեցաւ: Բայց իւր շրթանց վրայ և իւր ակնարկին մէջ կար խորամանկութեան և զաղտնի հեղեղութեան արտայայտութիւն մը: շրթանց շարժումներն և ակնարկին անշարժութիւնը կը շուտաւրեւ իր բարկութիւնն ուրիշ անգամ մը զլսուէր և իւր մարդոց մէջ զրկել Մարթէնի քով: Սոյն առաջին տեսակցութենէն վերջն համոզուած էր թէ թոռան գլխուն մէջ կար անկարգութիւն յառաջ եկած թէ՛ ընտելեան մի պակասութիւնէն, և թէ՛ առած կըրքերէն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն զէմ գործած էր ձգել երթալ ինչպէս արժանի էր իրեն պէս կարեւոր անձ մը: Կերակուրելը կանխաւորապէս չէին երկուեր: Երբեք իր կերակուրները կը պատրաստուէր ինքն ինքն: Լաւէն աղբարարութիւնն էր: Նոր հաւատարմութեանց տեղի չտալու համար կողմէ թողուլ զնա իւր մարդոց իրմանց և կարելի եղածին չափ քիչ զբաղիլ նովաւ: Քիչ առնէին ուրիշ արտաքինութիւններ վրայ, տանը մէջ առաջին անգամ ևս եղած էր: Լաւէն որ առաւ կը հաստատէր տխրութեամբ թէ կինն իւր ամենայն պարտականութիւնն

